

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่สาม (Tertiary Education) และถือว่เป็นการศึกษาระดับสูงสุด (วิจิตร ศรีสอาน 2518 : 1) ทั้งนี้เพื่อเป็นการมุ่งผลิตกำลังคนในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องและสนองกับความต้องการของประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2525 : 1) ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันระดับอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่เป็นของรัฐ จำนวน 14 แห่ง และของเอกชน จำนวน 18 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีสถาบันระดับอุดมศึกษาที่อยู่นอกสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยอีกเป็นจำนวนมาก เช่น สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงกลาโหม เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เหล่านี้โดยหลักสากลมีหน้าที่สี่ประการ คือ สอน วิจัย ถ่ายทอดวัฒนธรรม และให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527 : 12)

สำหรับประเทศไทยการจัการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่ง เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) เน้นในก้านการวิจัยค้นคว้า (Research) และพัฒนาความเป็นนักวิชาการ (Scholarship) โดยยึดเอาเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาต่าง ๆ เป็นโครงสร้างสำคัญของหลักสูตรและการสอน เพื่อให้ได้บัณฑิตที่ผลิตออกมาเป็นผู้ที่มีความรู้ดีและสามารถปฏิบัติงานได้ผลดี ทั้งนี้ การสอนจึงเป็นภารกิจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้โดยมีนโยบายหลักที่สำคัญปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. 2525 - 2529 คือ การมุ่งปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของการอุดมศึกษาให้สูงขึ้น โดยเน้นการยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ การปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 246 - 247)

นโยบายหลักดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้การอุดมศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานสูง คือ การมีคณาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิและมีคุณภาพสูง อันถือได้ว่าจุดเริ่ม

คนของพัฒนาการมหาวิทยาลัย (วิจิตร ศรีสอน 2518 : 71 - 72) ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ อาชิบอแล็ค ปี. ซอร์ และ ช่าง บัวศรี (2511 : 28) ที่ว่า หัวใจของมหาวิทยาลัยอยู่ที่คณาจารย์ผู้สอน มหาวิทยาลัยย่อมไม่อาจยกฐานะของตนเองให้สูงขึ้นเกินกว่าคุณภาพของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้

การพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีหลายวิธี และวิธีหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินการเรียนการสอน คือ การประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่จำเป็นต้องปรับปรุงและการคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่สอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ยิ่งกว่านั้น วิชาการแขนงต่าง ๆ ล้วนเจริญก้าวหน้ามีวิชาใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย อาจารย์จึงต้องปรับปรุงการสอนของตน พร้อมกับหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาพัฒนาการเรียนการสอน และช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการสอนของคณาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ (บุญธรรม กิจปริภาพริสุทธิ์ 2527 : 99) ทั้งนี้ การประเมินการสอนของอาจารย์จึงมีความจำเป็นและสมควรจะกระทำอย่างยิงในสถาบันอุดมศึกษา โดยกระทำอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และมีระเบียบ เพื่อให้ได้คุณภาพการสอนที่ดีและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน (ลาวัญญ์ รัตนเสวี 2528 : 2)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราชเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งที่จัดการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัยเปิด โดยดำเนินการเรียนการสอนในระบบการสอนทางไกล (Distance Education) ซึ่งเป็นระบบการเรียนการสอนที่นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนอยู่ไกลกัน นักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความพร้อม ความสะดวก และความสนใจของตนเอง โดยศึกษาจากสื่อประสมในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารการสอนประจำศุกวิชา แบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียงประจำศุกวิชา หนังสืออ่านประกอบต่าง ๆ รายการวิทยุกระจายเสียง และรายการวิทยุโทรทัศน์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช 2529 : 10 - 11) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยได้เน้นการสอนเสริม (Tutorial Instruction) เข้าไปด้วย ทั้งนี้ เกิดจากหลักการที่ว่า การพบปะกันระหว่างนักศึกษากับคณาจารย์เป็นเรื่องจำเป็น มหาวิทยาลัยจึงมีความเชื่อว่าสำหรับนักศึกษาจำนวนหนึ่ง การศึกษาในลักษณะ "เผชิญหน้า" กันยังมีความจำเป็น เพื่อให้ให้นักศึกษาที่มีความต้องการจะเข้ามาพบและซักถามข้อข้องใจทางวิชาการ รวมทั้งปรึกษาหารือในปัญหา

ส่วนทัวอื่น ๆ ในขอบเขตที่อาจารย์จะให้คำปรึกษาได้

การสอนเสริม (Tutorial Instruction) เป็นบริการทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดขึ้นในลักษณะของชั้นเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้พบปะกับอาจารย์ผู้สอนประจำสาขา เป็นการเสริมความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของสาขาที่นักศึกษาเรียนด้วยตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการสร้างความกระจำงในปัญหาข้อสงสัยของนักศึกษาเกี่ยวกับเอกสารที่กำลังศึกษาอยู่ ณ ศูนย์บริการการศึกษาในท้องถิ่นของนักศึกษาทั่วประเทศ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2528 : 1)

ดังนั้นความสำคัญของการสอนเสริมจึงอยู่ที่อาจารย์ผู้สอน ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนประการหนึ่งที่นอกเหนือไปจาก ความสนใจและความตั้งใจของผู้เรียน คือ วิธีการสอนและประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ (ไพฑูรย์ กฤษณ์เพชร อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลาวิทย์ 2524 : 48) จึงกล่าวมาแล้วนี้ ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ การพัฒนาอาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นสิ่งเชื่อมโยงกับวิธีการเรียนการสอนและนักศึกษา แต่การที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการใด ๆ ให้ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินการนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น (ไพฑูรย์ สินลาวิทย์ 2524 : 187) ฉะนั้น ในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนเสริมให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะในส่วน of อาจารย์ผู้สอนโดยตรง ทั้งนี้ เพื่อจะไ้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เกี่ยวกับการสอนของอาจารย์สอนเสริม ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดการสอนเสริมและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เกี่ยวกับการสอนของอาจารย์สอนเสริม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเกี่ยวกับสอนของอาจารย์สอนเสริม โดยจำแนกนักศึกษาตาม เพศ อายุ พื้นความรู้เดิม

สาขาวิชาที่ศึกษา และจำนวนครั้งที่เข้ารับการสอนเสริม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมศาสตร์ในกรุงเทพมหานคร ที่เข้ารับการสอนเสริมในภาคปลาย ปีการศึกษา 2528
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา คือ
 - 2.1.1 เพศ ได้แก่เพศชายและเพศหญิง
 - 2.1.2 อายุ ได้แก่ อายุต่ำกว่า 30 ปี และ อายุ 30 ปีขึ้นไป
 - 2.1.3 พื้นความรู้เดิม ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและต่ำกว่ากับระดับอนุปริญญาและสูงกว่า
 - 2.1.4 สาขาวิชาที่ศึกษา ได้แก่ สาขาทางสังคมศาสตร์ และ สาขาทางวิทยาศาสตร์
 - 2.1.5 จำนวนครั้งที่เข้ารับการสอนเสริม ได้แก่ 1 - 2 ครั้ง และ 3 ครั้งขึ้นไป
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์สอนเสริมในค่านต่าง ๆ คือ
 - 2.2.1 ค่านบุคลิกภาพ
 - 2.2.2 ค่านการสอน
 - 2.2.3 ค่านความสัมพันธ์กับนักศึกษา
 - 2.2.4 ค่านทัศนคติต่อสาขาวิชาและสาขาวิชาที่สอน
 - 2.2.5 ค่านภารกิจอื่นนอกเหนือจากการสอน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสอนเสริม หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในลักษณะของชั้นเรียน ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์จัดขึ้นเพื่อเป็นสื่อเสริม และสนับสนุนการเรียนการสอนในระบบการสอนทางไกลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็น

การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พบกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อเสริมความรู้ ช่วยเหลือ และแนะนำ แก้ไขปัญหาของนักศึกษาที่เกิดจากการศึกษาด้วยตนเอง ในแต่ละชุดวิชาจะทำการสอนเสริม สองหรือสามครั้งต่อภาคการศึกษา ซึ่งจัดสอนเสริมเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์เท่านั้น

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึก ความเข้าใจ และการรับรู้ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด หรือลายลักษณ์อักษร ในที่นี้หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์สอนเสริมในค่านับคุณภาพ การสอน ความสัมพันธ์กับนักศึกษา ทัศนคติต่อชุดวิชาที่สอนและสาขาวิชาที่สอน และภารกิจอื่นนอกเหนือจากการสอน

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เข้ารับการสอนเสริมในภาคปลาย ปีการศึกษา 2528 ในเขตศูนย์บริการการศึกษารุงเทพมหานคร

ศูนย์บริการการศึกษารุงเทพมหานคร หมายถึง ศูนย์บริการการศึกษาคำเป็น การจัดการสอนเสริมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ศูนย์บริการการศึกษานานาชาติ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก วิทยาลัยพยาบาลสภาพาทาชาคไทย โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลรามารักษ์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล และศูนย์บริการการศึกษานานาชาติ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร

อาจารย์สอนเสริม หมายถึง อาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการสอนเสริม ทั้งนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาวิชาที่สอนไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนเสริมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษายิ่งขึ้น

2. ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนเสริม เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรด้านการสอนเสริม

3. ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้นักศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเข้ารับการสอนเสริมและประโยชน์ที่จะได้รับ